

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului :</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiunile se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiilor :</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
---	---	--

Spiritualitatea Creștinismului față de alte religii.

De : Prof. Constantin Rudneanu

O datorie imperioasă ne face ca să cercetăm tot mai adânc și mai bine firul existenței noastre creștine.

Nenumărate întâmplări, fapte diverse, scene petrecute în trecut și în zilele noastre de azi, ne dau convingerea curată, că fără de forța creatoare a creștinismului, noi am zace în întunerecul viciilor în care se zbăteau atâția înainte de apariția Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Religiile cari au fost înainte de apariția lui Iisus Hristos, au avut principii generale etice, și scopul lor se referea mai mult asupra divinității, și a moralizării omului într-o formă oarecare. Cărțile religioase ale diferitelor religii ne sunt o mărturie vie a acestor afirmațiuni, *Brahmanismul* cu „*Vedalele*”, dualismul lui Zaratuștra cu „*Avesta*”, „*Tora*” evreilor și „*Coranul*” mohamedanilor — față de acestea budismul și creștinismul se deosebește, fiindcă, ele se adresează tuturor, nu se referă la un singur popor sau la o singură rasă — ci întregii lumi, mai ales religia lui Iisus Hristos, este perfecțiunea morală ridicată până la sublim.

Și aci ar fi cazul ca să amintim exemplul evreilor, cari făceau prozeliți, dar cu toată legea și prescripțiile ce le făceau străinii, se deosebeau radical de evreii născuți în această religie. Budismul i-a apropiat pe toți, i-a egalizat într-o măsură oarecare, dar singur Iisus Hristos i-a făcut „frați” pe toți, având același „*Tată*”.

În „*Coran*” găsim multe fabule, exemple în formă de porunci, interziceri rituale, morale,

dar e destul să ne gândim la situația femeii, care era lăsată pradă mai departe unor dorințe pătinașe... da! Mohamed e un simplu om, e un profet trecător, n'are puterea divinității.

Budismul tot așa, deși avea idei morale de mare perfecțiune, n'a putut să se impună așa de mult, rădăcinile adânci ale acestei religii au rămas în Asia, patria adevărată a budismului. „Budha, e neputincios în fața morții”; nu cunoaște taina aceasta misterioasă, el pierе în fața ei.

Creștinismul s'a impus dela început, a devenit *religia lumii întregi*, a lăsat impresia cea mai pură de lumină cerească în mijlocul haosului în care înnota omenirea. Omenirea a scăpat din ghiarele păcatului prin venirea în lume a lui Iisus Hristos.

Sensul culturii universale a fost schimbat într-o formă nouă de renaștere a spiritualității. Arta, știința au devenit focare ale binefacerii deapropelui și omul împietrit la inimă s'a schimbat într'un „om al milei” și al binefacerii.

Intemeietorul creștinismului este persoana istorică, divină și umană a lui Iisus Hristos. Scopul pe care-l urmărește este acela al perfecțiunii morale a omului până la gradul cel mai mare posibil, mântuirea și fericirea umană. Omul a trecut prin grele și crâncene momente, păcatul i-a adus atâtea rele încât azi, numai cu ajutorul și recunoașterea sinceră a puterii divine poate ca să treacă din valea plângerilor în împărația cerească.

De aproape 2 mii de ani răspunsurile creștinismului sunt soluțiile cele mai eficace ale problemelor omenești, de care se frământă mintea umană. Idealul vieții spirituale e ridicat la treapta de călăuzitor și sfințitor al vieții.

Concepția creștină a lumii e aceea a unui Dumnezeu atotputernic, al cărui senz moral este

iubirea nemărginită față de lume. Mohamedanismul nu vede în „Allah“ decât puterea-i nemărginită. Iisus Hristos a vorbit și vorbește și azi omenirii despre *Dumnezeul dragostei*.

Iisus Hristos a fost Fiul lui Dumnezeu, e o personalitate istorică, s'a întrupat din sf. Fecioară Maria și s'a făcut om. Dumnezeu-Om venind pe pământ, prin cuvintele, exemplele și întreaga Lui manifestare, i-a învățat pe oameni, instruindu-i despre divinitate, mântuire și viața veșnică. A suferit mult în lume, pentruca să distrugă „domnia păcatului“, a îndurat chinurile, batjocurile și durerile morții: „Intristat este sufletul meu până la moarte“... Toate le-a făcut pentruca să distrugă moartea și să învie.

„Iisus Hristos a fost trimis de Dumnezeu ca să aducă viață veșnică în locul morții veșnice, lumii întregi“...

Religia creștină ca și alte religii are o doctrină etică, nu una politică sau metafizică, cum cred mulți încă. Sufletul creștin este acela al dragostei — dragoste ce este arătată divinității. Moralitatea creștină determină altruismul în gradul cel mai înalt posibil. „Iubim pe aproapele nostru ca pe noi înșine“; pe toți deopotrivă și chiar pe cel ce ni-a greșit, *il iertăm*.

Puterea morală a creștinismului trecută prin prizma altor religii, ne apare cea mai pură, cea mai superioară, idealul moral creștin este cel mai puternic, fiindcă: „Fiul unul născut al lui Dumnezeu pe care din infinita iubire a Sa pentru lume, El l-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“.

În privința muncii sociale, creștinismul răspunde prin perfecțiunea morală: „Fiți perfecți, precum Tatăl Vostru din ceruri perfect este“; iar viața veșnică este ținta finală a creștinului: „Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât și pe Fiul său cel unul născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară ci să aibă viață veșnică“.

Spiritualitatea Creștinismului e evidentă față de toate religiile lumii existente până azi!!!

Cei ce sunt după trup, cele ale trupului cugetă, iar cei ce sunt după Duh, cele ale Duhului.

Pentruca cugetul trupului este moarte, iar cugetul Duhului viață și pace.

Pentruca cugetul trupului vrăjmaș este la Dumnezeu: că legii lui Dumnezeu nu se supune, că nici nu poate.

(Romani VIII, 5—7.)

Tehnica modernă

în lumina moralei creștine.

De Prof. Dr. L. Busuioc.

(Continuare)

Dar parabola talanților arată, mai ales, cât de greu este a separa preocupările unei vieți spirituale de interesele materiale — legătură care nu va înceta să neliniștească conștiința adevăratului creștin. Căci dacă virtuțile creștine duc la îmbogățire, cum să fie condamnată bogăția? E drept că sinopticii nu par preocupați de această dificultate. Ei arată limpede pericolul unei bogății dobândite fără muncă, dar nu bogăția în formație, negoțul.

Aceasta prin faptul că și comerțul este moral din cauza muncii de care este legat. Bogatul din Evangelie, care merită numele de nebun, este un proprietar rural, favorizat de o recoltă neprevăzută, bogăția lui nu este fructul unei munci personale. Tânărul bogat, pentru care împărația cerului rămâne închisă, este moștenitorul unei averi deagata.

Asupra unor asemenea bogăți leneși mai puțin asupra negustorului harnic — și ce-i caracteristic, mai puțin chiar decât asupra economului necredincios — va cădea cea mai aspră reprobare a Evangheliei. Nu-i, încă odată, o dovadă că munca chiar lipsită de o semnificare spirituală, valorează mai mult decât lipsa totală de activitate, decât lenea?

După aceste considerațiuni să aruncăm o privire asupra societății de astăzi atât de împregnată de spiritul de câștig. Încât n'a fost o mare greutate pentru unii economiști să afirme că acest spirit a fost creat, cel puțin indirect, de creștinism. După ei, creștinismul ar fi responsabil de avântul de supraproducție și supraindustrializare care caracterizează veacul al XX-lea. Cu un lux de argumente a susținut această teză profesorul de economie politică, dl. Heidelberg, Max Weber.¹⁾

Ca punct de plecare a tezei sale, Weber citează câteva versuri din: „Paradisul pierdut“, al lui Milton.

„Natura aspră îi făcu să verse lacrimi pe care însă îndată le uită. Lumea întreagă le stătea înainte. Aici se vor stabili și Providența le va fi călăuză. Adam și Eva își dădură mâna și străbătând Paradisul, începură cu pași rari drumul lor solitar...“

Dar în urechile lui Adam răsunau încă ultimele cuvinte ale arhanghelului Mihai:

1) Die protestantische Ethik u. der Geist der Kapitalismus.

„Muncește potrivit puterilor tale, ai credință, fii virtuos, prudent, temperat. . .

Tu nu vei fi deloc trist că ai părăsit acest loc, căci vei găsi în tine un Paradis cu mult mai fericit. . .“

Nu-i nevoie să insistăm prea mult asupra apropierii pe care o face Weber între aceste principii religioase morale și faptul că cele mai puternice popoare: Anglia și America au ajuns astăzi la o uriașă dezvoltare comercială și industrială. Legătura strânsă între muncă și cumpătare, între spiritul de întreprindere și economie preconizat de asceza aspră a virtuților creștine, a favorizat formarea capitalului și a creat pe omul de afaceri modern.

Chiar dacă afirmațiile lui Weber sunt socotite astăzi ca unilaterale, un fapt rămâne totuși constatat: influența pe care a exercitat-o asupra mentalității europene concepția iudeo-creștină despre muncă.

De secole, popoarele creștine, credincioase învățaturii Vechiului și Noului Testament, au fost de acord în a vedea în muncă o datorie de netăgăduit și o manifestare absolut bună și sănătoasă. Citatul sf. ap. Pavel: „Cine nu lucrează să nu mănânce“, a fost pus mai presus de orice îndoială. Creștinismul a adus deci un element neprevăzut, exaltând valoarea religioasă și morală a muncii.

E drept că morala creștină a dat o forță de expansiune fără echivalent popoarelor creștine ale Europei. La baza acestei forțe de expansiune pare să fie două sentimente fundamentale: setea după Paradis, fondul credinței populare creștine și pasiunea infinitului, fondul creștinismului conceput într'un sens superior.

Omul modern a suprapus aceste două sentimente, degradându-le la un înțeles material. El vrea Paradisul, dar, făurit de mâna lui proprie și nu „dincolo“ ci aici pe pământ. Îl vrea, pe cât posibil, infinit, iar pe Dumnezeu l-a înlocuit cu terminul, fiind al propriei sale civilizații. De aci dorința și ambiția nelimitată care caracterizează popoarele Europei chiar după ce au uitat Evangelia.

Renașterea a dat semnalul de alegere: creștinism sau păgânism rafinat. Multă vreme încă societățile creștine oscilează între acești doi poli. Întâlnim astfel în decursul istoriei perioade de decadență religioasă și morală, perioade de criză sau perioade de renaștere spirituală. Cu începutul veacului al XIX-lea, industrialismul ia un avânt neașteptat. O tehnică nouă, bazată pe cărbune, mașină, meta-

lurgia fierului, a dat vechei Europe o putere căreia nimic nu-i mai poate rezista.

Insfârșit mistica progresului material se substituie în veacul al XX-lea valorilor religioase. „Ne dăm seama abea acum — scrie M. Siegfried — că ne găsim în fața unei aventuri și că deslănțuind fără măsură forțele naturii, s'ar putea foarte bine să pățim ca ucnicul vrăjitorului din poveste“.

Cu triumful mașinei însă munca și-a pierdut înțelesul moral pe care i l-a dat creștinismul. Veacul al XX-lea a luat din creștinism avântul și forța de expansiune, dar nu și înțelesul lui superior; de aci toată tragedia vieții moderne.

(Urmează)

Cosmogonia biblică și teoriile științifice.

De Pr. I. Firca,

Licențiat în Științele Naturale.

(Continuare)

Educația „pozitivistă“ ce se dă astăzi în școlile atât de răspândite, tendința de prozelitism și popularizare a înflăcăraților misionari ai monismului haeckelian, scepticismul rezultat din excesiva saturație a minții cu teorii fără număr și în fine *desechilibrul sufletesc* provocat de mecanizarea și cerebralizarea vieții omenești¹⁾ toate acestea fac ca tot ce nu cade sub simțuri să fie disconsiderat, iar pe primul plan să fie așezat, ceea ce idolul cugetării contemporane — *știința pozitivă* — pune la îndemână. Căci în labirintul variatelor sisteme religioase, morale, filosofice, științifice, în care omul veacului nostru lipsit de busola de orientare a îndrumării gândului creștin se pierde și din care nu poate ieși decât buimăcit, rămâne ca unic fapt pozitiv pentru mintea lui înfrigurată, numai ceea ce el prin propriile forțe a putut realiza și de aci agățarea cu disperarea naufragiatului în special de covârșitoarea tehnică ce l-a făcut stăpân al văzduhului și al adâncurilor, al noianului de ape și al sumeții munților, al distanțelor și al timpului, prin imensele forțe ale naturii, pe cari le-a înhămat la jugul trebuințelor lui tot mai numeroase și din ce în ce mai îndepărtate de viața cea adevărată.

Așa stând lucrurile, e ușor de înțeles de ce *științele fizico-naturale*, premergătoare și dată-

1) Dela îndoiala lui Descartes începând, trecând apoi prin scepticismul lui Hume, prin materialismul dogmatic al veacului al XVIII-lea și prin cel științific al veacului XIX, gândirea europeană a urmat o traiectorie rectilinie în tendința de a înlătura pe plan secundar preocupările și gândurile religioase, forțe de spiritualizare ale vieții omenești de altădată.

toare de principii ale tehnice, sunt atât de apreciate. Singure afirmațiile și concluziile lor sunt indiscutabile pentru omul ce se crede „atotștiutor“; iar rezultatele și aplicațiile practice, ce decurg din *progresul* acestora, verifică însăși exactitatea lor. Pe lângă aceasta, unele din ele au ajuns până la enunțarea de *legi precise*, ce pot fi exprimate prin *relații matematice*. Iar „un lucru demonstrat matematic, capătă o certitudine, superioară oricărei experiențe“.
(Lapparent.)

Și fiindcă numai concluziile științelor fizice pot fi exprimate în limbajul concis al Matematicilor, rezultă de aci — pentru aceeași mentalitate specifică vremurilor noastre — că numai legile lor sunt *realități evidente*, pe când toate celelalte adevăruri rămase pe dinafara sferei formulei matematice, deci și cele religioase, nu ar fi altceva decât simple afirmațiuni gratuite, necontrolabile prin rațiune. Ba mai mult, în fața rezultatelor „ultime și definitive“ ale Științelor naturale — cari n'au ajuns la concluzii ce pot fi exprimate matematic, totuși sunt socotite printre cele mai pozitive, — anumite afirmațiuni făcute în *Sf. Scriptură*, apar pur și simplu ca „aberații“ nedemne de „lumina“ științifică a veacului, ca superstiții grosolane și învechite.

Așa s'a ajuns la „conflictul“ dintre știință și credință.²⁾ Atacurile ce se dau împotriva religiei creștine se folosesc de argumente din științe ce au ajuns sau tind să-și îmbrace concluziile lor în haina sacramentală a *ecuației matematice*, prin care se exprimă legi de ordin așa de universal, încât, pretind mulți raționaliști, că nu numai orice minte sănătoasă trebuie să le accepte, dar însăși natura și chiar *Creatorul* ei trebuie să li se conformeze.³⁾ Iar de aci nu e

2) Acest conflict, mai acut în vremile din urmă, totuși nu e de dată recentă; în rădăcinile lui e cu mult anterior *enciclopedismului* veacului al XVIII-lea, ori *deismului* englez din secolul XVII—XVIII și chiar mai vechiu decât sfârșitul veacului XVI, când a fost ridicată *metoda experimentală* (observația și experiența) la rangul de criteriu al adevărului.

Problema „conflictului“ dintre religie și știință, sau mai precis dintre credință și necredință e una din cele mai pasionante pentru orice minte cugetătoare și Goethe a putut afirma că: „Das eigentliche, einzige und tiefste Thema der Welt und Menschengeschichte, dem alle Übrigen untergeordnet sind, bleibt der Konflikt des Unglaubens und Glaubens“. (Citat după Dr. G. Popoviciu „Religiunea și Știința“, Caransebeș 1899, pag. 4.)

3) După cum iezuitul *Atanasiu Kircher* cu un veac și jumătate înaintea lui *Champollion* a pretins a fi elucidat misterul hieroglifelor egiptene și printr'o exegeză sui-generis și absolut arbitrară a lor a ajuns la niște monstruoase diformări istorice, dar încrezător în puterea minții lui dela o vreme a crezut că a găsit chiar greșeli în anumite inscripții, tot așa au procedat și unii savanți materialişti. Atât de mare și nefermărită le-a fost încrederea în caracterul universal-valabil al unor legi biologice bună oară, — în cele mai multe cazuri simple ipoteze — că mai degrabă au socotit vinovată natura, prin fenomenele ce nu se încadrau în ele, decât încăpățănarea „apriorică“ a celor ce le-au enunțat.

decât un pas până la a fi considerat ca inutil în mersul lumii acest Creator.

Domeniul științelor zise exacte tinde să se mărească în fiecare zi, forma, matematică fiind în mod necesar aceea spre care tinde orice ramură a cunoștințelor omenești, ajunsă la un grad suficient de dezvoltare. Când observarea metodică și îndelungată a faptelor, a ajuns să stabilească *raporturi constante*, adică legi, printr'un proces de abstractizare se pot reprezenta aceste legi prin expresiuni simple în așa fel că regulile limbajului sintetic matematic să le devină aplicabile.⁴⁾

În realitate e destul de mic numărul științelor cari și pot atribui legitim atributul de exacte. *Mecanica* este singura care se poate admite că a atins termenul. *Astronomia* e matematică sub forma de *mecanică cerească*, numai într'atât, întrucât se ocupă de corpuri atât de îndepărtate, că pot fi tratate ca puncte. *Mineralogia* la rândul ei a ajuns până la un punct să expună în limbaj matematic legile *structurii cristalelor*. Formula pe care ea o dă astăzi însă, nu este la adăpostul oricărei controverse, cum au ocazia specialiștii adesea să se convingă.⁵⁾

Deci sunt prea puține disciplinele științifice ale căror adevăruri să fie absolut obiective și ca atare pot fi admise fără înconjur: *Matematica*, *Mecanica* și *Mecanica cerească*, eventual *Mineralogia* într'o neînsemnat de mică parte, aceea care privește structura cristalelor și *Chimia cantitativă* prin legile combinațiilor sale.⁶⁾

Raportând adevărurile de mai sus, referitoare la exactitatea și deci obiectivitatea absolută a rezultatelor științifice, la adevărurile veșnice date pentru *mântuirea omului* și conținute în *Sf. Scriptură*, nu poate să nu ne izbească faptul că ele nu au nici un punct comun de atingere unele cu altele și ca atare că e imposibil să se contrazică vreodată. Căci întrucât poate infirma *Teoria lui Pitagora* sau *Teorema lui Thales* adevărul neclintit că *Dumnezeu* e creatorul și susținătorul universului, sau legea iuțelilor în *mişcarea uniform-accelerată* întruparea Fiului lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii, sau structura spațială, ori *dextrogiră* sau *levogiră* a unor cristale, principiul iubirii aproapelui, ori necesitatea rugăciunii?

(Urmează)

4) A. de Lapparent: „*Science et Apologétique*“, pag. 5—11.

5) A. de Lapparent op. cit. pag. 12.

6) Pe când *Aug. Comte* în faimoasa lui clasificare a științelor număra la adevăruri absolute numai *Matematicile* și *Astronomia*, cunoștințele mai recente socotesc în aceeași categorie: *Matematicile pure*, *Mecanica rațională*, *Astronomia* și *Cristalografia* urmând în al doilea rând științele fizice și abia apoi cele naturale rămânând în urma acestora numai cele sociale. (*Istrati-Longinescu*: „*Curs metodic de Chimie și Mineralogie*“. Ed. IX, pag. 448.)

Recenzii.**Pr. Prof. Victor Vlăduceanu: Vechiu monument istorico-religios: Mănăstirea Bodrog.**

Timișoara 1939, 104 pag.

Adâncirea moralei creștine în spiritualitatea românească, pe care esențial o alimentează și o valorifică, îngăduie mai mult ca oricând, coborîrea cu piozitate în sanctuarul trecutului, pentru a readuce în lumină, ceea ce părea că alunecă în întunerecul uitării.

Pentru că, prin Hristos — „piatra din capul triumghiului“ a spiritualității umane, măsura timpului, criteriul de validitate a forțelor morale, — se ierarhizează valorile, ctitorii de istorii își recuperează gloriile, sfinții își recâștigă aureola... trecutul își povestește faptele. Și acela, care-și pleacă urechea spre trecut, asculta nu numai o mistică șoaptă, ci culege cu sârg și un îndemn. Un îndemn, care răscolește inisterios adâncul de simțire și naște dorirea lăpădării de sine.

Cum astăzi, se cere Bisericii, să-și dea întreaga contribuție la promovarea și desăvârșirea vieții nouă românești, și ea trebuie să-și pună în valoare trecutul.

În lumina acestor gânduri, privesc lucrarea recentă a Păr. Victor Vlăduceanu, amintită în titlu. O carte, în care apreciem nu atât meticulozitatea istorică — pentru că nu este scrisă numai pentru istorici — cât importanța ei pentru un cerc cât mai larg de cetitori, fiind scrisă concis, într'o frumoasă limbă literară și de aceea poate fi citită de oricine cu plăcere.

Mănăstirea Bodrog, vechiu monument istoric — cum scrie autorul acestei lucrări — „spre care tinde cu sfântă nostalgie un colț de țară“, într'adevăr, merită să fie cunoscută, nu numai de istorici, ci de toți aceia care caută în comuniunea mistică a trecutului o inepuizabilă sursă de sporire morală.

Pe scurt, cartea conține în cele o sută de pagini, următoarele :

I. Situația topografică a Mănăstirii. Situată la granița de vest a țării, pe Mureș, Mănăstirea Bodrog — (Hudust, Hudus, Hodust, Hodus și apoi Hodoș, probabil dela hód — castor) aparține, în cele spirituale, eparhiei Arad.

II. Întemeierea. 1. Tradiție. Misticismul tradiției leagă întemeierea Mănăstirii de o icoană taumaturgă a Maicii Domnului găsită de un taur, care scormonind pământul a ridicat-o în coarne. Vrednicia și pietatea creștinilor, a însemnat apoi locul unde a fost găsită icoana, printr'o mânăstrire. 2. Date istorice. Nu se cunoaște ctitorul nici data întemeierii acestui sfânt lăcaș. Se poate urmări totuși existența Bodrogului, până în veacul XII. Din datele controversate, invocate de diferiți istorici — unguri — Păr. Vlăduceanu, pare că alege și accentuează pe acelea care atestă originea românească — împotriva Sârbilor care o revendică pentru ei — și ortodoxă a mănăstirii — împotriva catolicismului, — care și-o revendică sub raport confesional. — Acest lucru, interesează pe autor — și pe noi desigur — mai mult ca însuși data ctitoriei Mănăstirii, peste care trecem mai ușor.

III. Istoricul Mănăstirii. Cronologic, autorul trece în acest capitol, toate datele — evenimente economice, administrative, politice, ierarhice etc. — din viața Mă-

năstirii, pe care le găsește disparat la alți istorici sau în actele arhivei mănăstirii. În cursul veacurilor, Bodrogul, trece pe rând (dela 1256) în proprietatea unor familii de unguri sau sârbi. Este administrată, în cele duhovnicești de Sârbi, cu limba oficială liturgică cea slavonă, chiar și după 1864, când este încorporată prin episcopia Aradului Mitropoliei lui Șaguna. Deabia pe la 1887, când primește conducerea și administrarea Mănăstirii Ep. Ioan Mețianu se începe românizarea ei. Sârbi înșă, ridică revendicările lor asupra acestei Mănăstiri ca și asupra celorlalte mănăstiri bănățene. De aici se naște procesul dintre Români și Sârbi pentru dreptul asupra mănăstirilor, proces care este tăiat de războiul mondial, lăsând problema mănăstirilor bănățene nesoluționată.

IV. Descrierea generală a mănăstirii. Biserica Sf. Mănăstiri și clopotnița. Turnul clopotniță. Paraclisul-Mausoleu, clădiri, cimitir... Menționez, pe lângă admirabilele descrieri, fotografiile, vederi generale și parțiale ale exteriorului și interiorului, pictura, minunata frescă, schița topografică, planul etc. etc. care dau și un aspect frumos cărții.

V. Arhitectura și sculptura. VI. Pictura. La toate autorul face frumoase aprecieri, invocând mărturia unor specialiști, din domeniul respectiv al artei.

VII. Odoare și cărți vechi. VIII. Icoana făcătoare de minuni, a Maicii Domnului cu Pruncul Iisus în brațe, este așezată în absida din stânga soleei într'un mic altar. Poporul leagă originea lăcașului sfânt de această icoană, dela care așteaptă și acum minuni care nu întârzie să se arate deseori.

IX. Egumenii. X. Averea. În fine cap. XI. schițează activitatea culturală a mănăstirii. Cu un rol cultural, aproape, exclusiv în trecut, pentru acest colț de țară. M. Bodrog, trebuie să răspundă și azi exigențelor celor mai înalte, spirituale, culturale. Conducerea actuală, a înființat o școală normală în 1925 pentru pregătirea novicilor, care însă s'a desființat în proximal an. A intensificat pelerinajele — de 2 ori pe an : la Schimbarea la față și la Adormirea Maicii Domnului, iar mai mici la Nașterea Născătoarei de Dumnezeu și la Înălțarea Sf. Cruci. Pelerinajele sunt impresionante și culminează prin „Drumul crucii“.

Mănăstirea are o editură proprie și a scos „Biblioteca Gânduri Creștinești“, broșuri scrise aproape exclusiv de fostul stareț Policarp Morușca — actualul Episcop al Americii. —

Monahii mănăstirii dezvoltă o bogată activitate misionară prin diferite parohii.

Mănăstirea acordă burse studenților teologi etc. etc.

Cartea sfârșește cu câteva anexe importante.

Cetind această frumoasă lucrare, scrisă cu entuziasm și admirație tinerească, oricine trebuie să rămână — pe lângă un câștig intelectual și sufletesc — cu un câștig real: dorința de a vizita M. Bodrog.

Subscrisul acestor rânduri, întorcând ultima filă, m'am lăsat purtat pe unda moale a gândului, până acolo unde Mureșul „își încetinește pasul, să nu turbure liniștea tainică a sihăstriei, să asculte simfonia veșniciei“, acolo unde tânărul autor, ostenit de veghe, a contemplant, ceasuri lungi până la extaz, sfântul lăcaș.

Marcu Bănescu.

Piatra de sminteață a Bisericii.

(Continuare)

În alfe locuri se spune că ap. *Pavel* a fost ales să fie următor al Stăpânului Hristos, vasul alegerii, etc. Iată, de pildă, Mărirea gl. 4 dela Fericitirile din 29 Iunie: „Ca un ales următor al Stăpânului și ca cel ce s'a îmbrăcat într'ânsul, *Pavel*, cu adevărat tuturor toate a fost, ca pe toți să-i dobândească și să măntuiască pe popoare...“ Iar într'o rugăciune dela Botezul copiilor se zice: „Cela ce prin vasul alegerii Tale, *Pavel* apostolul, ne-ai poruncit nouă să facem toate acestea...“ Despre ap. Petru nu se face nici o pomenire!

Să vedem ce zic mai departe sf. Părinți. Sf. *Grigorie de Nissa* zice: „...Laudele noastre nu se îndreaptă către Simon (Petru), cunoscut că a fost pescar, ci la tăria de credință, care slujește de sprijin Bisericii“. Iar despre capul, șeful Bisericii se exprimă astfel: „...Însă lui Iacob i s'a tăiat capul, dorind de legătura cea cu Hristos, care este într'adevăr capul său, căci capul creștinului este Hristos și El este totdeodată șeful Bisericii în uregi“. Mai lămurit decât așa nici că se poate. Ce zic frații uniți când citesc aceste cuvinte ale acestui sf. Părinte, cinstit de ei ca și de noi; mai pot crede că Papa este șeful Bisericii?

Sf. *Epifaniu* numește deopotrivă pe Petru și pe Andrei, verhovnici: „El (Hristos) ne arată pe Petru și pe Andrei, verhovnici ai apostolilor, așezați dascăli ai Evangheliei“, iar „trăinicia Bisericii — zice el — este sprijinită pe ei (prooroci și apostoli) într'un mod egal“. Aceasta o putem citi și la Apocalipsă cap. 21, v. 14: „Și zidul cetății avea douăsprezece pietre de temelie, și pe ele douăsprezece nume, ale celor doisprezece apostoli ai Mielului“. Așadar, temelia cetății sfinte, a Bisericii o formează toți apostolii, și nu numai Petru singur.

Sf. *Ioan Gură-de-Aur* în multe din scrierile sale zice de toți apostolii, că au fost „temeliile, stâlpii, șefii, dascălii, vâslașii, verhovnicii, păstorii Bisericii“. El numește pe Petru și pe Ioan cu acelaș titlu: „verhovnici ai apostolilor“. El zice de Petru, de Iacob și de Ioan că erau deopotrivă „cei întâiu cu vrednicia între apostoli, temeliile Bisericii, cei întâiu chemați și vârful apostolilor“.

Ba, ce este mai mult, sf. *Ioan Gură-de-Aur* dă întâietate ap. *Pavel* înaintea ap. Petru și chiar înaintea îngerilor și arhanghelilor: „Îngerii primesc adesea însărcinarea de a purta grija de națiuni, însă nici unul din ei n'a cărmuit po-

porul, ce-i fu încredințat, precum *Pavel* a cărmuit universul întreg... Poporul evreu a fost încredințat arhanghelului Mihai, dar lui *Pavel* i s'a încredințat pământul, marea, locuitorii din toată lumea, chiar și pustiul“.

Mai departe, el aseamănă pe acești doi apostoli cu doi cai, trăgând împreună carul Bisericii, lăsând a se înțelege, că unul din ei, Petru, părea a schiopăta (W. Guettée op. c. p. 27-59).

Fără să fim părtinitori, trebuie să recunoaștem că pentru creștinătate mai mult a lucrat, mai mult s'a ostenit și trudit ap. *Pavel* decât ap. Petru. Apostolului *Pavel* datorăm răspândirea așa grabnică și așa întinsă a Creștinismului. Nu știm ce soartă ar fi avut Creștinismul fără acest „vas ales“, cum însuși Domnul îl numește pe ap. *Pavel*. Unii învățați, raționaliști *Voltaire* *Schneider*, au mers atât de departe cu admirațiunea lor față de ap. *Pavel* încât l-au considerat — pe el și nu pe Mântuitorul — adevăratul întemeietor al Bisericii creștine. Cu drept cuvânt ar trebui să zicem cu Sf. *Ioan Gură-de-Aur* că sf. *Pavel* a fost „vâslașul Bisericii, vasul alegerii, trâmbița cerească, călauza miresei lui Hristos (adică a Bisericii) noi, însă, zicem cu Domnul Iisus Hristos: Ei toți au fost frați.

(Urmează)

C.

Ș T I R I

Sărbătoarea Unirii Principatelor. Comemorarea împlinirii celor 80 ani dela Unire. Aniversarea unirii dela 24 Ianuarie 1854 — întâiul pas spre marea noastră unire — Marți ni-a dat o zi cu adevărat sărbătorească. În biserica noastră arhiplină, de autorități, elevi de școală și popor de rând — P. S. Sa. Părintele episcop oficiază Doxologia, asistat de opt preoți în sobor. Cu accent de însuflețire curată le tălmăcește apoi tuturor semnificația unirii: Un hotar înlăuntrul căruia a urmat numai bine pentru popor. Zăvistia, luptele între frați — cari adesea deveneau lungi și păgubitoare războaie — încetează. Apoi, 24 Ianuarie 1859, mai cuprinde în sine, în germene, un lucru mare! E unirea noastră, a tuturoră Românilor, dela 1918, care fără unirea cea mică, cine știe dacă s'ar mai fi făcut!? — Ceva asemănător între vremea aceasta, epocală, și cele de astăzi: la 1859 adunarea care a proclamat unirea Principatelor a fost prezidată de Mitropolit, iar astăzi, sub oblăduirea înțeleptului nostru conducător, Majesta-tea Sa Regele Carol II, unirea și solidarizarea noastră pentru fâurirea României mari și tari o chează-suiește tot o căpetenie bisericască, Patriarhul Tării! — Preasfințitul adresează cuvinte de îndemn la muncă, de ascultare și dragoste față de conducătorii țării, în inima cărora zace numai binele și prosperarea neamului.

Urmează apoi, în fața catedralei, trecerea în revistă a soldaților și a organizației P. P. din subcentru. Comandantul Garnizoanei, dl. Col. Pătrăuță — asistat

de P. S. Sa, Primarul, Președ. Tribunalului și Procurorul Șef — le adresează cuvinte de îmbărbătare, ca unele ce se desprind din cununa sărbătorii.

În fața reședinței episcopoești, unde — alături de P. S. Părinte Episcop — s'au postat și celelalte autorități, a urmat defilarea.

Zaharia Bârsan în Caransebeș. Vineri a debutat în orașul nostru maestrul Zaharia Bârsan, creatorul teatrului românesc la noi. Într-o epocă de tot critică, atunci când pe teren politic singură *passivitatea* mai era o armă de luptă a Românilor, Zaharia Bârsan ni-a adus mângăierea teatrului românesc, o revanșă civilizată pentru ungerii asupritori, în care se ascundea — abia mascat — germenele resurecției și al renașterii naționale. Piesa „Trandafirii roșii” a fost onorată de însuși P. S. Părinte Episcop, precum și de un foarte numeros public românesc, care a omgiat pe maestrul — pe cale de a încheia glorioasa carieră artistică.

Sfințire de steag premilitar. Cu ocazia sfințirea steagului premilitarilor din subcentrul Zăgujeni, Dumineca trecută, s'au desfășurat în această comună serbări culturale bisericesti și patriotice cari au atras deosebit de mult popor din toate satele din jur. Sfințirea steagului — săvârșită în fața sfintei biserici — a fost ocazia nemerită a unei predici potrivite a preotului Gh. Sperlea. Răspunsul nașului — înv. pen. Nicolae Cornean — e un omagiu adus bisericii și școlii, cari dau garanță că steagurile, simbol al Regelui și Țării noastre, sunt puse pe mâni de bravi români. Insuflețit este cuvântul Comandantului P. P. Maior Cernău, care explică culorile steagului. Un ofițer de Stat Major, dl. col. Stînghe încă adresează cuvinte de îndemn și îmbărbătare. Comandantul subcentrului, înv. Roșu din Prisaca aduce tuturor mulțumiri și-i asigură de credința către Patrie și Tron a premilitarilor săi. — Inv. I. Cornean din Zăgujeni are interesante producțiuni cu școlarii săi. Toate acestea, cari iau sfârșit cu o masă la nașul steagului, dau ocazie comand. Cercul de Recrutare Severin — poetul Volbură Poiană Năsturaș — să admire patriotismul din vatra casei unui învățator confesional, din care aburează suflul de viață românească, superioară, al satelor bănățene.

Pentru Muzeul eparhial a adus părintele Petru Voicău din Zgribești o icoană veche a sf. Ioan Gură de Aur. Icoana e foarte frumos executată.

Mulțumirile noastre sincere!

Cununarea a 33 perechi concubini în Socolari.

La îndemnul preotului Ștefan Ania s'au cununat în Socolari 33 perechi de concubini. Cununarea s'a făcut Duminecă în 22 Ianuarie după sf. liturgie, săvârșită în sobor de protopopul tractual Ioan Oravițan, preoții Gh. Șimion-Răcăjdia și Șt. Ania, admin. parohiei Socolari. Protopopul li-a ținut o predică impresionantă despre *legătura dragostei*.

Mulțumită publică. Oficiul parohial ort. român din Silha (Jud. Severin), mulțumește și pe această cale tuturor donatorilor pentru ofrandele primite pentru cumpărarea unei odăjdii, confecționată la Librăria noastră Diecezană din Caransebeș: Isaia Popovici paroh Silha 500 lei, Damian Sebeșan înv. dir. în penziune și soția sa Anastasia înv. în penziune Secusigiu 500 lei, Familia Dimitrie Gal dir. de bancă Lugoj 500 lei, Victor Popovici paroh Silha și soția sa Cornelia 300 lei, Dr. George Dobrin avocat Lugoj 200 lei, Familia Ilie David

notar Coșteiu 200 lei, Familia E. Kormos Lugoj 150 lei, Căp. Petru Păunel Silha 100 lei, Iuliu Vince Lugoj 100 lei, Familia Iosif Nemoian Lugoj 100 lei, Familia Kinci și Tauber Lugoj 100 lei, Familia Pârvan Velciov Lugoj 100 lei, Dr. Titus Popovici avocat Lugoj 100 lei, Dr. Alecsandru Biriescu medic Lugoj 100 lei, Dr. Const. Murariu medic Lugoj 100 lei, Romulus Șoimu dir. camerei de comerț Lugoj 100 lei, Dr. Tiberiu Seviciu notar public Lugoj 100 lei, Familia David Schwartz Lugoj 100 lei, Nicolac și Maria Anghel Lugoj 100 lei, Ignatie Stichinsky Lugoj 50 lei, George Engborth Lugoj 50 lei, Felix Clotilda Schönborn Lugoj 50 lei, Robert Antonia Sameth Lugoj 50 lei, Familia Ilie Bonca Lugoj 50 lei, Familia Ion Cădăriu măcelar Lugoj 50 lei, Traian Iordănescu măcelar Lugoj 50 lei, Familia Branch comerciant Lugoj 50 lei, Marin și Maria Popescu Lugoj 50 lei, Silviu Bader Lugoj 30 lei, Familia Dănilă Lepa Lugoj 35 lei, Familia Adela Baier Lugoj 50 lei, Elefteria Stuparu cond. of. P. T. T. Coșteiu 20 lei, Ed. Numann Lugoj 20 lei, iar dela credincioșii comunei noastre bisericesti suma de 2550 lei, în total general de 6410 lei, coleta urmează. Dumnezeu să răsplătească și această danie cu sănătate și multă mulțămire sufletească. În numele oficiului parohial. *Victor Popovici*, paroh ort. român.

† **Theodosia Stoichescu născ. Dragomir** soția înv. pensionar Nistor Stoichescu și soră a prim-notarului orașănesc Teodor Dragomir, a trecut la cele eterne Duminecă în 22 Ianuarie, în al 68-lea an al vieții.

Dumnezeu să odihnească pe roaba sa în pace, iar pe cei întristați să-i mângăie!

† **Nicolae Cramba** tânărul cantor din Fizegiu — absolut distins al școlii noastre — s'a mutat și el la vecinicie în vârstă de abia 20 de ani.

Dumnezeu să-i dea robului său odihnă, căci râvnitor a fost întru preamărirea Domnului în Lăcașurile cele sfinte ale Lui!

Notă oficială

Nr. 28 Pres. 1939.

Se atrage din nou atențiunea oficiilor parohiale, ca deodată cu înaintarea cererilor pentru dispenze, să ne înainteze și extrasele de botez ale nupturienților.

Caransebeș la 26 Ianuarie 1939.

Episcopul:

† VASILE

Poșta Redacției.

La întrebarea mai multor preoți Librăria a răspuns prin trimiterea catalogului cuprinzător de obiecte bisericesti cu prețurile lor. Alte informațiuni, individuale, nu mai poate da.

Concurs

Consiliul parohial ort. rom. din Zorlențul Mare în baza deciziei Ven. Consiliu eparhial Nr. 5834 B. din 1938, publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea postului de paroh în parohia I. de cl. II. din Zorlențul Mare, devenită vacantă prin încetarea din viață a preotului Iacob Dabiciu.

Beneficii:

1. Sesiunea parohială, constatătoare din 44 jug. pământ.

2. Două intravilane, de a căror îngrădire va griji alesul preot. Alesul preot va plăti dările către Stat și comună pentru pământ.

3. Stola obicinuită.

4. Birul parohial, 15 oche cucuruz despoiat.

Alesul preot va locui în clădirea fostei școale confesionale.

Concursul se publică cu observarea că văduva rep. preot are drept la jumătate din venitele parohiei timp de un an. Recurenții își vor înainta cererile de concurs adresate consiliului parohial din Zorlențul Mare prin Prea On. Oficiu protopresbiteral din Lugoj, având a se prezenta în vre'o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și cântare dar numai cu prealabila încuviințare a Prea On. Domn protopresbiter al Lugojuului, însă la nici un caz în ziua de alegere.

Recurenții au să producă act de învoire din partea Ven. Consiliu eparhial fără de care nu vor fi luați în considerare.

Zorlențul Mare din ședința extraordinară a consiliului parohial ținută la 4 Decembrie 1938.

Președinte

Antonlu Atnagea

paroh

3—3

Notar

Petru Borlovan

inv.

In conșlegere cu Oficiul Protopresbiteral.

Judecătoria mixta Caransebeș, secția c. f.

Nr. 2382/1938 c. f.

Publicațiune de licitație și condițiile de licitație.

În cauză de executare pornită de urmăritoarea Maria Maier dom. în Glimboca contra urmăritului Irimle Nicolae, Micșa Simion (căs. cu Lațcu Maria) și Comunitatea Baptistă din Glimboca, la cererea urmăritoarei judecătoria ordonă licitațiune execuțională, în baza art. 144, 146 și 147 din legea LX. din 1881, asupra 1/6 parte a imobilului cuprins în coala c. f. Nr. 231 a comunei Glimboca proprietatea lui Irimle Nicolae din Nr. de ord. A. II 1-2 Nr. top. 416 Grădină în Intravilan de 237 stp. Nr. top. 417 Casa Nr. 199 în Intravilan de 108 stp. prețul de strigare de 10.000 lei; Nr. de ord. A. III 1-2 Nr. top. 2811 Grădină în Ponorna de 1 jug. 551 stp. Nr. top. 2813 Fânaț în Ponorna de 1 jug. 202 stp. prețul de strigare de 1936 lei, A. + 1 Nr. top. 2210 Arabil în Tabariștie de 1 jug. 832 stp. prețul de strigare de 1136 lei; A. + 3 Nr. top. 3270/2 Arabil în Satu Bătrîn de 250 stp. prețul de strigare de 80 lei, asupra 1/6 parte din imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 1018 a comunei Glimboca Nr. de ord. A. + 1 Nr. top. 2324/2 Fânaț în Radina de 2 jug. 180 stp. prețul de strigare de 1520

lei; asupra 1/4 parte din imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 125 a comunei Ohababistra, Nr. de ord. A. + 1 Nr. top. 1265 Fânaț în Dealu lui Bogdan de 2 jug. 503 stp. prețul de strigare de 1944 lei, asupra 3/16 parte din imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 126 a com. Ohababistra Nr. de ord. A. I. 1-5 Nr. top. 991/2 Fânaț în Gura Scorții de 360 stp. Nr. top. 992 Fânaț în Gura Scorții de 249 stp. Nr. top. 994 Fânaț în Gura Scorții de 1065 stp. Nr. top. 995 Arabil în Gura Scorții de 1200 stp. Nr. top. 996/1 Fânaț în Gura Scorții de 261 stp. prețul de strigare de 1992 lei, asupra 1/6 parte din imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 1028 a comunei Glimboca înscris ca proprietatea lui Micșa Simion (căs. cu Lațcu Maria) Nr. de ord. A. + 1 Nr. top. 289/1 Grădină în Intravilan de 248 stp. prețul de strigare de 1672 lei asupra 1/6 parte din imobilul cuprins în coala c. f. Nr. 1029 a comunei Glimboca înscris ca proprietatea Comunității Baptiste din Glimboca sub Nr. de ord. A. + 1 Nr. top. 289/3 Grădină în Intravilan de 271 stp. prețul de strigare de 304 lei pentru încasarea creanței de 27.000 lei capital și cheltuieli de 693 lei fixate acum pentru cererea de licitațiune. Fixează termen pentru ținerea licitațiunii **pe ziua de 10 Februarie anul 1939 ora 9 la Primăria comunei Glimboca** și la ora 12 la primăria comunei Ohababistra.

Caransebeș, la 13 Octomvrie 1938.

Judecător **Leo Pető.**

Dir. c. f. **D. Lazarel.**

Pentru conformitate:

D. Lăzărel directorul c. f.

Judecătoria mixta Caransebeș, secția c. f.

Nr. 1882/1938 c. f.

Publicațiune de licitație și condițiile de licitație.

În cauză de executare pornită de urmăritoarea Văduva Iconia Jurca n. Ianoșel și cons. contra urmăritului Pavel Ferdean, la cererea urmăriturilor.

Judecătoria ordonă:

Licitațiune execuțională în baza art. 144, 146 și 147 din legea LX. din 1881, — asupra 3/24 parte din imobilele înscrise în c. f. a comunei Rueni (din circumscripția Judecătoriei Caransebeș) N-rul 434 coalei c. f. Nr. top. 705 Arabil în Vuncul de 537 stp. No. top. 706 Fânați în Vuncul de 178 stp. No. top. 707 Fânați în Vuncul de 1344 stp. cu preț de strig. de 7120 lei — asupra 1/8 parte din imobilele înscrise în c. f. No. 70 a comunei Rueni No. top. 232 Grădină în intravilan de 251 stp. No. top. 233 casa Nr. 73 și curte în intravilan de 91 stp. cu preț de strigare de 10.100 lei; No. top. 103/1 Grădină în intravilan de 525 stp. cu prețul de strigare de 944 lei; No. top. 521/1 arabil pe Sebeș de 600 stp. cu prețul de strigare de 1320 lei; No. top. 947 Livadă în Dobroaia de 1 jugh. 1411 stp. cu prețul de strigare de 8648 lei. No. top. 1563 Livadă în Dealu de 2 jugh. 1384 stp. cu preț de strigare de 12.376 lei, Nr. top. 1680/1 arabile în Valea Runcului 1 jugh. cu preț de strigare de 2880 lei, pt. încasarea creanței de 33.000 lei capital, interese de 5¹/₂% dela 3 Martie 1934 spese de proces de executare de 5.846 lei fixate până acum, spese de 669 lei fixate acum pentru cererea de licitație: **Fixează termen pentru ținerea licitației pe ziua de 25 Februarie 1939 ora 10 în casa comunală a comunei Rueni.**

Data în Caransebeș la 5 August 1938.

Judecător **Leo Pető.**

Dir. c. f. **D. Lăzărel.**

Pentru conformitate:

D. Lăzărel directorul c. f.